

Arkivsak-dok. 22/14133-3

Saksgang	Møtedato	Saksnr
Fylkesrådet Komitebehandling	15.11.2022	326/22
Fylkestinget	13.12.2022	

Innspill til Totalberedskapskommisjonen og Forsvarskommisjonen

Innstilling:

Fylkesrådet tilrår fylkestinget å fatte slikt vedtak:

Fellespunkter, innspill til begge kommisjonene:

1. Fylkeskommunen må få tilført friske midler til varige og langsiktige ordninger som kan brukes til å møte den demografiske utviklingen med befolkningsnedgang i mange små kommuner, herunder:
 - Styrking av de personretta ordningene i tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark.
 - Behov for en egen satsing på å skape et variert næringsliv og kulturtilbud i Troms og Finnmark.
 - Finansiering til å videreføre/utvide prosjektet «Leverandørutvikling Forsvaret»
2. Fylkestinget ber om at det i statsbudsjettet tilføres ny, frisk kapital inn i Nord-Norge-tilskuddet for å bidra til en sterkere kommuneøkonomi og et forbedret tjenestetilbud i Nord-Norge
3. Det kan etableres et samarbeidsprosjekt (evt en konferanse, en arena el) med fylkeskommunen, Statsforvalteren, Politiet (PST), DSB, sivilsamfunnet og Forsvaret, der formålet er å øke befolkningens, offentlige aktører og næringslivets forståelse av det hybride og sammensatte trusselbildet og øke tillitten til myndighetsaktører og mellom de ulike aktørene.
4. Det bør etableres en ordning med fast stasjonert politihelikopter i Øst-Finnmark.
5. Fylkeskommunen må få tilført midler for å gjøre fylkesvegnettet i stand til å utfylle sin rolle som en del av den kritiske transportinfrastrukturen i fylket, herunder:
 - Midler til på kort og lang sikt ta inn det store vedlikeholdsetterslepet.
 - Midler til på kort og lang sikt utbedre mange av de mest alvorligste skredpunktene ved fylkesvegene for å bedre framkommelighet og sikker transport.

- Midler til å gjøre fylkesvegene i stand til å møte de klimautfordringene vi står ovenfor.
 - Midler til å imøtekomme forsvarets behov når det gjelder vegenes og bruens bæreevne.
6. Kommisjonene bør undersøke hva elektrifisering av transportmateriell (buss, trekkvogner, hurtigbåt, ferje) gjør med vår evne til å benytte disse ressursene som støtte til Forsvaret og det sivile samfunn i krise og krig.
 7. Kommisjonene bør undersøke mulighetene for å utvide transportinfrastrukturen i Nord-Norge til også å gjelde jernbane, jamfør de behov som beskrives både av det sivile samfunn og Forsvaret i et totalforsvarskonsept.
 8. Kommisjonene bør kartlegge konsekvenser av begrenset forsyningssikkert på kraft i nord.
 9. Kommisjonene bør klargjøre forholdet mellom de ulike beredskapsaktørene og synliggjøre fylkeskommunenes rolle i den nasjonale beredskapen.
 10. Kommisjonen bør vurdere om samfunnskritiske utdanninger er godt nok dekt i nord både i et forsknings- og utdanningsperspektiv.
 11. Kommisjonene må være bevisst urfolksperspektivet i sitt arbeid
 12. Det er viktig for totalberedskapen at det er tilstrekkelig kompetanse i nord om forholdene i nord. FoU institusjoner må ha eierskap til utfordringene i nord
 13. Kommisjonene bør anbefale finansiering over statsbudsjettet til «Grensetjenesten»

Innspill om totalforsvaret, til begge kommisjonene

1. Totalforsvaret må sikres nødvendige digitale verktøy for egen samhandling og beskyttelse mot hele spekteret av cyber- og hybride trusler gjennom økt satsing på ny teknologi og et forsterket sivilt-militært samarbeid
2. Fokus bør rettes mot å tydeliggjøre behovet for en styrking av eksisterende standard, fremkommelighet, sikkerhet og regularitet på dagens statlige og fylkeskommunale infrastruktur- og transporttilbud i en totalforsvarssammenheng.
3. Tydeliggjøre betydningen av bosetting, samfunnsfunksjoner og næringsutvikling for totalforsvaret og suverenitetshevdelse på viktige steder i hele Troms og Finnmark, gjennom konkrete satsinger på infrastruktur og transporttilbud.
4. Utredning og avklaring på Totalforsvarets behov og krav knyttet til vegstandard (bredde, kurvatur og bæreevne) vinterfremkommelighet, transportsikkerhet og omkjøringsalternativer.
5. Utredning og avklaring på Totalforsvarets behov og krav knyttet til dybde og skjerming i havner
6. Utredning og avklaring på Totalforsvarets behov og krav knyttet til regionale og lokale lufthavner
7. Finsk og Svensk NATO medlemskap og alliert bistand krever også i samarbeid med naboland en egen totalforsvarsutredning av korridorene fra Troms og Finnmark og videre inn i Finland/Sverige.
 - a. *I Finnmark gjelder dette havn Hammerfest/Alta, lufthavn Alta og veg korridoren Hammerfest-Alta-Finskegrensen. Lufthavn og havn Lakselv og veg korridoren Finland. Havn og lufthavn Kirkenes og veg korridoren Finland (E75).*
8. Konkrete totalforsvarstiltak som identifiseres på viktige riks- og fylkesveg korridorer og havner må følges opp gjennom definerte "totalforsvarsrammer" i Nasjonal Transportplan og i rammetilskuddet til samferdsel i fylkeskommunen.

9. Kommisjonene bør undersøke mulighetene for å utvide transportinfrastrukturen i Nord-Norge til også å gjelde jernbane, jamfør de behov som beskrives både av det sivile samfunn og Forsvaret i et totalforsvarskonsept.

Innspill til Forsvarskommisjonen

1. Det må prioriteres å styrke den strategiske situasjonsforståelsen gjennom utnyttelse av fellesoperative ressurser, et Sjøforsvar som opprettholder et tilstrekkelig norsk maritimt nærvær både langs kysten og til havs, og et Luftforsvar som evner å kontrollere luftrommet.
2. Forsvaret må i dagens situasjon i større grad kunne bidra i sikringen av viktig strategisk sivil infrastruktur i fylket (olje og gassinstallasjoner) gjennom økte overvåkning, maritim tilstedeværelse og ved behov ha kapasitet og utholdenhet til vakthold rundt viktige installasjoner.
3. Forsering av skisserte planer for økt operativ tilstedeværelse av Hæren og Heimevernet i Finnmark og Troms. Det er viktig at nødvendig luftmobilitet også er tilgjengelig på Bardufoss og Banak for raskere å kunne iverksette tiltak, og bedre operativt samvirke mellom Finnmark landforsvar, Brigade Nord og fellesoperative ressurser. Spesialstyrker med helikopterkapasitet må også ha permanent tilstedeværelse i Finnmark.
4. Forsvarets kapasiteter i Finnmark og Troms må sikres et nødvendig volum og moderne våpensystemer for å kunne respondere mot mulige sjø- og luftinnsetninger, ivareta baser, kritisk infrastruktur og bidra til å sikre allierte forsterkninger hvis en større konflikt skulle oppstå. Herunder også nødvendig maritime kystkapasiteter.
5. Forsvaret i Finnmark og Troms må sikres bedre kapasitet til defensiv beskyttelse mot konvensjonelle våpen gjennom tilførsel av en styrket luftvernkapasitet og langtrekkende presisjonsvåpen.
6. Sentralt for utviklingen av Totalforsvaret og evnen til større krisehandling i Finnmark og Troms er en videreutvikling av totalforsvarsbase Porsanger, gjennom å utnytte forsvarets ressurser på Porsangmoen, Banak flystasjon, Halkavarre skyte- og øvingsfelt for beredskapen i fred og krise.
7. Kommisjonen bør undersøke Forsvarets evne til å samarbeide med vegeiere om å utbedre og oppgradere vegstrekninger, herunder:
 - a. Kortere beslutningsvei ved samarbeid med vegeierne og eiere av infrastruktur
 - b. Midler til utbedring av infrastruktur i samarbeid med sivile aktører
8. Kommisjonen bør merke seg Forsvarets innspill til KVV Nord-Norge og KVV Nord-Norgebanen.
9. Kommisjonen bør undersøke hvordan Forsvaret kan involveres i større grad i de sivile beslutningsprosesser som angår transportløsninger i vårt område.
10. Kommisjonen bør undersøke hvordan vi i Nord-Norge kan få bedre redundans i transportinfrastrukturen, herunder muligheten for en jernbanestrekning lengre nord (Nord-Norgebanen).
11. Kommisjonen bør vektlegge betydningen av å bruke lokale bedrifter som leverandører til forsvaret i Troms og Finnmark. Forsvaret må i langt større grad utnytte mulighetsrommet i regelverket for offentlige anskaffelser for å øke andelen lokale små og mellomstore bedrifter i deres leverandørportefølje.
12. Økt bruk av lokale leverandører bidrar til positive ringvirkninger som blant annet økt omsetning, flere arbeidsplasser og økt bosetting i områder av sikkerhetspolitisk betydning for Forsvaret og Norge som nasjon.

- a. Det bør etterstrebes å få på plass en nasjonal strategi på dette området. Beredskap (i form av leveringstid og leveringssikkerhet) bør tillegges vekt i offentlige anskaffelser, særlig når Forsvaret anskaffer varer og tjenester.
13. Kommisjonen bør rette oppmerksomhet mot betydningen befolkningsnedgang og dimensjoneringen av sivilsamfunnet i nord har for totalforsvarsevnen. Befolkningsnedgang og lav kapasitet i sivilsamfunnet vil påvirke totalforsvarsevnen negativt.
14. I forbindelse med innmeldelsen av Finland og Sverige i NATO bør Norge som allerede er medlem i NATO, og har best oversikt/kunnskap over operative NATO-prosedyrer, få en ledende rolle i opplæring av operativt personell fra de nye medlemslandene. Dette gjelder også tekniske løsninger for å sikre interoperabilitet og videreutvikle systemer for fellesoperasjoner med våre nye samarbeidspartnere.
Her vil det også oppstå et stort mulighetsrom for Nord-Norge til å styrke sine egne avdelinger gjennom å etablere nye eller utnytte eksisterende opplæringsenheter til felles beste for hele NATO. Vår beliggenhet som grenseland til Russland og nærmeste naboer til Sverige og Finland tilsier også at styrker i Nord-Norge bør få en sentral rolle i dette arbeidet
15. Ferdigstilling av nødvendig infrastruktur på Porsangmoen og Garnisonen i Sør-Varanger innen vedtatt tidsplan er avgjørende for en forsert utvikling av Finnmark landforsvar og Porsangerbataljonen.
16. Finnmark landforsvars kapasiteter må også sikres et styrket Heimevern med moderne våpensystemer. Dette krever også økt rekruttering. Derfor må rekruttskolen på Porsangmoen videreføres.
17. Finnmark landforsvar må sikres nødvendig utholdenhet. Dette krever også et tett samarbeid med lokalt næringsliv for å sikre gode logistiske løsninger i fred og krise. For å ha en god beredskap må også det sivile samfunn involveres sterkere. Det gjelder for eksempel kraftforsyning, helse, handel og kommunal og regional tjenesteyting. Det må også legges til rette for, og utvikles, et nært samarbeid mellom forsvaret og sivile offentlige tjenesteytere lokalt og regionalt.
18. Arbeidet med å erstatte NH90 må forseres for å hindre tap av kompetanse i Indre Troms. Konsekvensene av en uavklart situasjon får også konsekvenser i rekruttering og kvalifisering av personell.
19. Det vises også til dokumentet «Troverdige styrke» https://www.tffk.no/_f/p1/i61f8bfb8-8019-485f-9086-6c7e1b5c43ed/troverdige-styrke.pdf som viser hvordan Forsvarsforum Nord sine medlemmer vurderte behovet for utvikling av forsvaret i landsdelen ved forrige fagmilitære råd.
20. Forsvarskommunene i landsdelen har utfordringer med at soldater\befal ikke melder flytting til kommunene. Vi ber derfor om at kommisjonen ser nærmere på hvordan man kan øke andelen befall og soldater som melder flytting til tjenestested.
21. Kommisjonen bør undersøke den geografiske fordelingseffekten av forsvarets innkjøps og gjenkjøpsavtaler.

Innspill til Totalberedskapskommisjonen

1. Totalberedskapskommisjonen bør rette betydelig oppmerksomhet til forsyningssikkerhet for kraft og tiltak som på kortere og lengre sikt bidrar til å forsterke driftssikkerhet og energisikkerhet i hele landet.
2. Det må ses til at analyser av robusthet og kapasitet i transmisjonsnettet og regionalnettet til enhver tid er oppdatert, slik at infrastrukturen gir grunnlag for god

sikkerhet for strømforsyningen over hele landet, og konsekvensene av eventuelle brudd i deler av nettet reduseres.

3. Det er behov for en opptrapping av innsats for ulike tiltak for å bedre forsyningssikkerheten i områder uten umiddelbare omkoblingsmuligheter eller oppregulering av underliggende produksjon. Det vises til at regionale nettselskap har identifisert betydelige investeringsbehov knyttet til dette.
4. Bevissthet om og tiltak mot cybertrusler rettet mot kraftsystemet må innarbeides i alle ledd.
5. Fylkestinget har vedtatt at det er stilt forventninger til at regjeringen og Statnett tar grep for å prioritere bygging av 420 kv-linja fra Skaidi til Varangerbotn.
6. Ved elektrifisering av Wisting-feltet stilles det også krav om at det iverksettes arbeid som skal resultere i en ekstra 420 kV linje fra Ofoten via Balsfjord og nordover. Linja forutsettes garantert helt fram til Varangerbotn. Dette for å sikre en løsning som både kutter utslipp og sikrer nok tilgjengelig kraft i hele Troms og Finnmark.
7. Det vises for øvrig til høringsuttalelse til NOU 2022:6 Nett i tide, som fylkestinget vedtok i oktober 2022.
8. Totalberedskapskommisjonen bør legge de to rapportene om Ekom-infrastruktur i Troms og Finnmark til grunn for arbeidet med robust tilgang til elektronisk kommunikasjon i Troms og Finnmark.
9. Det vises også til høringsuttalen fra Troms og Finnmark fylkeskommune på NOU 2022:1 Cruisetrafikk i norske farvann og tilgrensende havområder — Sjø sikkerhet, beredskap og redning – utfordringer og anbefalinger.
10. Totalberedskapskommisjonen må være opptatt av nødvendigheten av få på plass gode løsninger for å ivareta utfordringer knyttet til redusert eller manglende beredskap ved samtidige hendelser, manglende rutiner ved transport av pasienter i psykisk helsevern og manglende verktøy og rutiner for samhandling mellom kommuner og helseforetak
11. Totalberedskapskommisjonen må være bevisst behovet for samisk språkkompetanse for en god og forsvarlig i AMK-beredskap i Troms og Finnmark.

03.11.2022

Kristina Torbergsen
Fylkesrådsleder

Vedlegg

Fagnotat: Innspill til Totalberedskapskommisjonen og Forsvarskommisjonen
Demografisk utvikling i Troms og Finnmark
Samledokument med alle bidragene til saksutredningen

Bakgrunn

Regjeringen har i løpet av det siste året satt ned en totalberedskapskommisjon og en forsvarskommisjon, som skal undersøke nærmere og komme med anbefalinger innenfor forsvar og beredskap i Norge. Verdensbildet har endret seg vesentlig siden disse kommisjonene ble nedsatt hhv. desember 2021 og januar 2022.

Totalberedskapskommisjonen skal vurdere hvordan de samlede beredskapsressursene kan benyttes best mulig. Kommisjonen ledes av tidligere forsvarssjef Harald Sunde. Utvalget skal levere sitt arbeid i juni 2023.

Forsvarskommisjonen skal vurdere hvilke sikkerhets- og forsvarspolitiske veivalg og prioriteringer Norge kan ta for å ivareta norsk sikkerhet. Kommisjonen ledes av Knut Storberget. Kommisjonen skal levere sin endelige rapport i form av en offentlig utredning (NOU) til forsvarsministeren senest 3. mai 2023. Utredningen vil være et sentralt innspill i regjeringens videre arbeid med langtidsplanlegging i forsvarssektoren.

Kommisjonene er høsten 2022 i en fase der de samler inn informasjon og grunnlagsdokumenter. Dette arbeidet er ventet avsluttet innen desember 2022.

For at Troms og Finnmark fylkeskommune skal ha mulighet til å påvirke kommisjonenes konklusjoner og anbefalinger er det nødvendig å sende et foreløpig innspill før fylkestingets desembermøte. Saksutredningen med fylkesrådets innstilling til fylkestinget oversendes kommisjonene etter fylkesrådets behandling. Endelig vedtak med innspill sendes kommisjonene etter fylkestingets behandling i desember.

Innspillet til kommisjonene markerer starten på lange politiske prosesser i Troms og Finnmark fylkeskommune. Det forventes at nye Troms fylkeskommune og nye Finnmark fylkeskommune, følger opp via høringssvar til Regjeringen og deretter i prosessen videre frem til endelig vedtak.

Denne saken fremmes for at fylkestinget skal gi innspill til Totalberedskapskommisjonen og Forsvarskommisjonen.

Beskrivelse

Totalberedskapskommisjonenes mandat:

1. Kommisjonen skal gi en prinsipiell vurdering av styrker og svakheter ved dagens beredskapssystemer. Den skal vurdere og fremme forslag til hvordan samfunnets samlede ressurser kan og bør innrettes for å videreutvikle samfunnssikkerhet og beredskap, og sikre best mulig samlet utnyttelse av beredskapsressursene. Kommisjonen skal gi tydelige og konkrete anbefalinger om hva som bør prioriteres i arbeidet med beredskap fremover.
2. Kommisjonens arbeid skal baseres på en vurdering av risiko og vesentlighet. Kommisjonen skal ta utgangspunkt i en vurdering av dagens utfordringsbilde nasjonalt og internasjonalt, og gi en vurdering av hvordan dette kan forventes å utvikle seg og påvirke samfunnssikkerhet og beredskap. Kommisjonen bør vurdere blant annet

- betydningen av teknologisk utvikling herunder digital sikkerhet, utviklingen av den sikkerhetspolitiske situasjonen, globalisering, urbanisering og klimaendringer.
3. Kommisjonens mandat omfatter hele samfunnssikkerhetsfeltet, herunder Svalbard, og hele krisespekteret fra fred via sikkerhetspolitiske kriser til krig. Kommisjonen skal konsentrere innsatsen til det den selv anser som de mest sentrale utfordringene for Norge i et totalberedskapsperspektiv, enten det er bestemte sektorutfordringer eller tverrsektorielle problemstillinger.
 4. Kommisjonen bør inkludere sivilt-militært samarbeid i sine vurderinger, og i den grad det anses formålstjenlig også omfatte totalforsvaret. Den bør også vurdere de særskilte ordningene vi har innenfor enkelte beredskapsområder, som atomberedskap og biologiske hendelser. I tillegg bør kommisjonen vurdere hvilke felles planforutsetninger som skal legges til grunn for forsyningssikkerheten, herunder innenfor digitale tjenester, kraft og verdikjeden for mat. Den bør også vurdere spesielle utfordringer og løsninger i områder preget av lavt folketall og store avstander.
 5. Kommisjonen bør vurdere betydning av internasjonale forventninger til og forpliktelser for norsk beredskap, samt hvordan utenlandske ressurser og bistand fra allierte og partnerland kan styrke vår beredskap. NATOs forventninger til motstandsdyktighet og EUs ordning for sivil beredskap bør inngå i en slik vurdering.
 6. Kommisjonen bør ha et særlig fokus på tverrsektorielle utfordringer i samfunnssikkerhetsarbeidet.
 7. Kommisjonen bør reflektere over prioriteringsutfordringer som vil komme som følge av strammere økonomiske rammer, og et mer komplekst trussel-/utfordringsbilde. Den bør også reflektere over økende betydning av den forebyggende delen av beredskapsarbeidet.
 8. Kommisjonen bør, ut fra en erkjennelse av at det verken er ønskelig eller mulig å forebygge enhver risiko, vurdere betydningen av risikoaksept.
 9. Kommisjonen skal etablere nødvendig kontakt og samarbeid med relevante pågående prosesser, som forsvarskommisjonen som er nedsatt for å forberede grunnlaget for en ny langtidsplan for Forsvaret fra 2025 og videre arbeid innenfor forsvarssektoren, samt oppfølgingen av Koronakommisjonens arbeid.
 10. Dersom det er behov for avklaringer eller å gjøre mindre endringer i mandatet, så skal kommisjonen ta dette opp med Justis- og beredskapsdepartementet som kan ta beslutning om nødvendige endringer.
 11. Kommisjonen skal redegjøre for administrative og økonomiske konsekvenser av sine anbefalinger, og minst ett forslag skal baseres på uendret ressursbruk. Kommisjonen skal følge utredningsinstruksens bestemmelser for øvrig.
 12. Kommisjonen skal levere sin innstilling i form av en NOU til Justis- og beredskapsdepartementet 5. juni 2023

For ytterligere informasjon se: <https://www.regjeringen.no/no/dep/jd/org/styre-rad-og-utval/tidsbegrensede-styrer-rad-og-utvalg/totalberedskapskommisjonen/id2898016/>

Forsvarskommisjonens mandat:

1. Hva betyr utviklingen i sikkerhetssituasjonen for våre sikkerhets- og forsvarspolitiske veivalg?
2. Hvordan bør Forsvaret og forsvarssektoren videreutvikles og organiseres?

3. Hva er sammenhengen mellom sammensatte trusler og andre sikkerhetspolitiske og militærstrategiske utviklingstrekk?
4. Hvordan kan forsvarssektoren best bidra til vern om Norges sikkerhet i lys av at utfordringsbildet treffer flere samfunnsområder og mange sektorer?
5. Hvilke muligheter og utfordringer representerer den teknologiske utviklingen for Norges sikkerhet og for utvikling av forsvarssektoren?
6. Hvordan vil klima og miljøendringer påvirke forsvarssektoren og den sikkerhetspolitiske situasjonen i årene fremover?
7. Hvilke mekanismer, kapabiliteter og roller må prioriteres i forsvarssektoren for å bedre forstå, motvirke og forsvare nasjonale sikkerhetsinteresser mot et bredere utfordringsbilde?

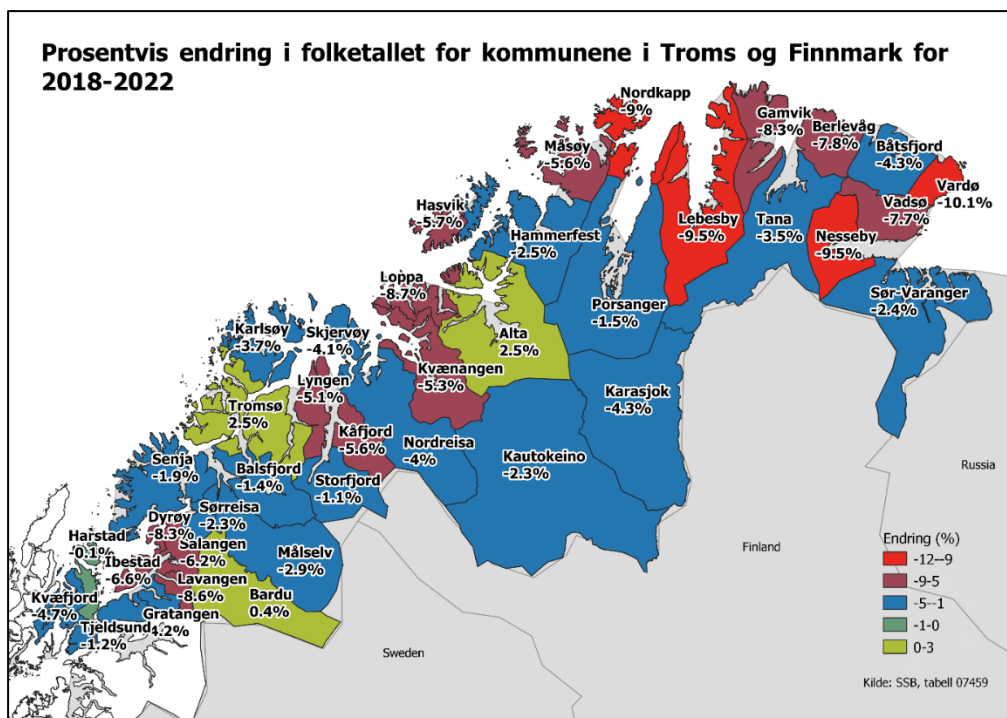
For ytterligere informasjon se: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-forsvarskommisjon/id2892723/>

Begge kommisjonene ventes å levere en NOU, som igjen legges på høring. Deretter vil Regjeringen vurdere innspillene og sette forslagene i kontekst av egen politikk. Etter dette vil saken sendes videre som en melding til Stortinget. For forsvarskommisjonen er det også bestilt et nytt fagmilitært råd fra forsvarssjefen. Dette er ventet å gå inn i kommisjonens arbeid. Nøyaktig hvordan er p.t ikke avklart. Det er også sentralt for TFFK å bidra til utformingen av nytt fagmilitært råd.

Demografisk utvikling i Troms og Finnmark

Sett fra ståstedet til Troms og Finnmark fylkeskommune gir den demografiske utviklingen grunn til bekymring med tanke på den samlede tematikken kommisjonene skal vurdere. At det bor folk i den nordligste regionen, er den viktigste faktoren i beredskapen. I korte trekk viser statistikk over den demografiske utviklingen at Troms og Finnmark er det fylket i landet med lavest befolkningsvekst i perioden 2018 -2022. I 2022 har 25 av 39 kommuner i Troms og Finnmark et folketall som er færre enn 3 000 innbyggere. Legger man til grunn SSB sentralitetsindeks¹ består regionen av 35 distriktskommuner. I 2022 bor 55,7 % av befolkningen i sentrumskommuner. I løpet av de siste fem årene har sentraliseringen økt med 1,4 %. 36 av 39 kommuner har hatt nedgang i folketallet denne perioden slik Figur 1 viser.

¹ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner>

Figur 1. Prosentvis endring i folketallet for kommuner i Troms og Finnmark for perioden 2018-2022. Kilde: SSB, tabell 07459

Se vedlegg 1: «Demografisk utvikling i Troms og Finnmark» for detaljer om den demografiske utviklingen.

Stabil bosetting, stabilisere befolkningsutviklingen og snu befolkningsnedgangen i hele fylket, og Øst-Finnmark spesielt, er en viktig faktor i totalberedskapen. Statsminister Jonas Gahr Støre holdt en tale i Tromsø 3. februar i år hvor han blant annet la vekt på at befolkning i Finnmark er både av distriktspolitisk og sikkerhetspolitisk betydning og at et stadig mer folketomt Finnmark er bekymringsfullt og et alvorlig varsko for hele Norge. Det må være kraft, kompetanse og myndighetsnærvær i Finnmark sa Støre i talen.

Under Kirkeneskonferansen i februar, dagen før Russland invaderte Ukraina, sa utenriksminister Anniken Huitfeldt bla annet «uten folk ingen sikkerhet, uten sikkerhet ingen folk». Dette enkle budskapet er av særdeles stor betydning i/for Øst-Finnmark. Hun gjentok dette budskapet og ga uttrykk for bekymring over befolkningsnedgangen i deler av Nord-Norge og Øst-Finnmark spesielt i sin tale om sikkerhetspolitikk og nordområdene 10. mai i Tromsø.

Flere momenter som her spilles inn fra fylkesrådet i Troms og Finnmark omhandler totalforsvaret. Totalforsvarskonseptet dreier seg om gjensidig støtte og samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunnet, knyttet til forebygging, planlegging, krisehåndtering og gjenoppretting i hele krisespekteret, fra fredstid til væpnet konflikt. Innspill/punkter som dreier seg spesifikt om totalforsvaret er satt opp som et eget innspill og sendes til begge kommisjonene. Fylkesrådet vil påpeke at sikkerhet og beredskap henger tett sammen i nord, og derfor er det svært viktig å se dette i sammenheng.

I arbeidet med denne saken er det hentet inn innspill fra de deler av organisasjonen med ansvar for saksområder som er relevante for tematikk knyttet til beredskaps, samfunnssikkerhet og forsvar. Innenfor rammene av denne saken har det vært nødvendig å kutte ned på mengden

informasjon og holde fokus på de områdene som munner ut i konkrete innspill til kommisjonene. Alle innspill som er kommet inn er samlet i vedlegg 2.

Vurdering

Et grunnleggende trekk ved vår samtid er å etablere en felles forståelse for hvilke utfordringer landsdelen står overfor. Samtlige sektorer i landsdelen må samvirke i å møte den demografiske krisen landsdelen står i. Dette inkluderer både landsdelens beredskapsarbeid og forsvarets sammensetning og regionale avtrykk. Bevissthet og forståelse, både blant offentlige myndigheter, næringsliv og befolkning i nord, om et mer hybrid og sammensatt trusselbilde er også en viktig faktor i beredskapssammenheng.

I det følgende gis et utfyllende bilde av de utfordringer og behov Troms og Finnmark fylkeskommune ser knyttet til:

- Demografi, distriktspolitikk, hybride og sammensatte trusler
- Infrastruktur
- Helseberedskap
- Andre områder

Disse beskrivelsene av utfordringer og behov munner ut i konkrete innspill til kommisjonene.

Demografi, distriktspolitikk, hybride og sammensatte trusler

Nå er vi inne i en periode med stor internasjonal uro, etter at vår nabo i øst har valgt å gå til en angrepskrig mot Ukraina. Denne typen uro krever at vi sikrer en sterk sivil, offentlig og militær tilstedeværelse i Nord-Norge. I de 25 kommunene som omfatter tiltakssonen så var det i fjor befolkningsnedgang i 22 av 25 kommuner. I de siste fire årene sett under ett er det bare en kommune som har befolkningsoppgang (Alta). Samlet sett har området mistet om lag 2.800 innbyggere på disse fire årene. Det utgjør 3% av befolkningen. Dette er en stor sikkerhetspolitisk risiko. Skal Norge som nasjon hevde vår suverenitet over de enorme havområdene som finnes rundt Troms og Finnmark så må vi ha en sivil befolkning her. For å klare å sikre en stans i befolkningsnedgangen – og snu dette til vekst – så må vi kunne tilby gode offentlige tjenester. Dette er en viktig nøkkel i å skape en positiv befolkningsutvikling i nord. Et viktig virkemiddel for å klare dette er å styrke kommuneøkonomien i Nord-Norge. Troms og Finnmark fylkeskommune ber om at det i statsbudsjettet tilføres ny, frisk kapital inn i Nord-Norge-tilskuddet for å bidra til en sterkere kommuneøkonomi og et forbedret tjenestetilbud i Nord-Norge.

Troms og Finnmark fylkeskommune kjenner den nye spente situasjonen i nord på kroppen og er opptatt av hvilken rolle vi som fylkeskommune og offentlig myndighetsaktør kan ta i dette. Et hovedområde er å rette oppmerksomheten mot er at det må være arbeidsplasser både innen privat næringsliv og offentlig sektor i nord. En viktig forutsetning for samfunnsutviklingen i fylket er fraflyttingstendensene og den skjeve kjønns- og alderssammensetningen i kommunene. Flyttemønstrene viser at folk velger seg byer og tettsteder framfor spredtbygde områder og sør framfor nord. Kvinner flytter i større grad enn menn, og unge flytter i større grad enn gamle. Dette øker forsørgerbyrden, svekker kommuneøkonomien, tilgjengelighet av

tjenester, individuelle valgmuligheter, svekker utvikling og lønnsomhet og mulighetene for kollektive og bærekraftige løsninger.

Næringslivet i fylket speiler fylkes mangfoldige naturressurser. Fylket er preget av lav arbeidsledighet, noe som resulterer i et stramt arbeidsmarked. Til tross for at en økende andel gjennomfører videregående utdanning og det stadig er flere som velger høyere utdanning, står ikke kompetansebehovet i næringene i forhold til den tilgjengelige arbeidskraften i befolkningen. Oversikter og erfaringer viser at det i næringslivet er manglende samsvar mellom ønsket og tilgjengelig kompetanse og at de ofte ansetter folk med lavere kompetanse enn det som er behovet. Kompetansemangelen kan påvirke evnen til innovasjon, omstillingsevne eller næringsutvikling, og vil for eksempel kunne bremse utviklingen i å gå fra å være en råvareleverandør til å øke bearbeidingsgraden på råvarer. Usikkerheten rundt tilgang til kompetent arbeidskraft kan påvirke investeringsvilligheten og tilgangen til risikovillig kapital og dermed bidra ytterligere til å svekke innovasjonshastighet og omstillingsevne.

Generelt har næringslivet, kommunene og andre sentrale aktører for lite fokus og noen ganger for lite kunnskap om klimarisiko. Klimaendringer som høyere havtemperatur, mer vær, ras, havstigning vil påvirke oss i årene som kommer og spesielt de naturbaserte næringene og reiselivet vil møte omstillingsbehov. Kravene i Parisavtalen (2015) krever kutt i klimagassutslipp, med 50-55% frem mot 2030. Uforutsigbarhet, enten det skyldes dårlige veier, avlyste fergeavganger, ras eller strømbrydd, skaper utrygghet både for folk og næringsliv. Utrygghet svekker bolyst og vilje til å satse fremtid og kapital.

Statlig tilstedeværelse i nord er suverenitetshevdelse. God distriktpolitikk er god sikkerhetspolitikk. I forlengelsen av dette er befolkningens tilknytning til det norske samfunnet og de grunnleggende samfunnsverdiene viktig. Høy grad av tillit til myndigheter og i befolkningen generelt er avgjørende for beredskapen. Bevissthet og forståelse, både blant offentlige myndigheter, næringsliv og befolkning i nord, om et mer hybrid og sammensatt trusselbilde er også en viktig faktor i beredskapssammenheng.

Gjennom prosjektet «Leverandørutvikling Forsvaret» jobber Troms og Finnmark fylkeskommune med å mobilisere og øke kompetansen blant regionens små og mellomstore bedrifter. Videre jobbes det aktivt med nasjonal politisk påvirkning for å få Forsvaret til å utnytte mulighetsrommet i regelverket for offentlige anskaffelser for å slippe flere av de lokale små og mellomstore bedriftene i Forsvarets anbudskonkurranser. Troms og Finnmark fylkeskommune etterlyser en nasjonal strategi for økt bruk av små og mellomstore lokale bedrifter som leverandører til Forsvaret. Prosjektet i Finnmark har erfaringer å bygge videre på i denne sammenhengen.

Forsvarets investeringer og tilstedeværelse i Troms og Finnmark forplikter. Det forplikter Forsvaret gjennom å gi noe tilbake til et område av stor verdi for Forsvaret, nasjonen Norge og ikke minst folkene som bor og jobber her. Økt bruk av lokale små og mellomstore bedrifter vil styrke bosetting, forsvars- og beredskapsevnen samt forsyningssikkerheten. Langsiktig mål om å få hele verdikjeden på norsk jord bidra positivt for etablering- og styrking av fagmiljøer som videre styrker forsyningssikkerheten. Dette samtidig som det har positive miljøgevinster gjennom kortere levering og transport til sluttbruker.

Gjenkjøpsavtalene må i større grad tilfalle lokale små og mellomstore bedrifter. Pr i dag er det store nasjonale med geografisk tilknytning i Sør-Norge som ser og tar verdiskapningen av disse. Det er to forhold mellom gjenkjøp og særnorske forhold som tilsier at verdiskapning gjennom denne type avtaler må tilfalle lokale leverandører: Geografisk beliggenhet, topografi og klima er det de leverandørene med geografisk tilstedeværelse som forstår og best; Rett materiell, teknologi og kompetanse levert gjennom gjenkjøpsavtaler (Melding til Stortinget nr 9 (2015-2016)).

I den sikkerhetspolitiske situasjonen og med grensen til Russland, er det spesielt viktig at beredskapen i Finnmark og spesielt Øst-Finnmark har et klart og tydelig sivil preg. Samarbeidet mellom politiet og Forsvaret i beredskap og grensekontroll er omfattende og solid i dag, men det må samtidig ikke herske tvil om det sivile samfunnets ansvar i fremtid.

I lys av den siste tidens hendelser og den aktuelle sikkerhetspolitiske situasjonen ser vi enda tydeligere behovet for fast stasjonert politihelikopter i Øst-Finnmark. Et fast politihelikopter vil gi politiet avgjørende kapasitet til å overvåke grensen og håndheve grenselovgivningen. Det uniformerte politihelikopter kommuniserer et tydelig sivil preg på kontrollen ved den norsk-russiske grensen, som også er viktig i en sikkerhetspolitisk kontekst. Militære helikopter har ikke samme kapasiteter som politihelikopteret. I tillegg til hele spennet fra søk og redning til alvorlig kriminalitet, er politihelikopteret også relevant for beredskapen rundt det nasjonalt viktige gassanlegget på Melkøya i Hammerfest, som spiller en viktig rolle i energiforsyningen til Europa. Et politihelikopter vil samtidig kunne være en ressurs for andre statlige aktører som har behov.

Infrastruktur: Samferdsel, kraftforsyning, E-kom

Samferdsel

Samferdsel og transportinfrastruktur har en viktig rolle i totalforsvarskonseptet. Lokalt er infrastrukturen viktig for frakt av mennesker, materiell, gods, medisiner, helsetjenester, akuttberedskap, for å nevne noe. I tillegg er vi avhengige av fungerende transportinfrastruktur for å løse oppgaver med samfunnskritisk betydning i det daglige og ved kriser. I et regionalt perspektiv er dette vel så viktig for å sikre flyt av de nevnte leveranser på tvers av kommuner og fylker når situasjonen tilsier det. I et nasjonalt perspektiv er transportinfrastrukturen en stor del av totalforsvarskonseptet, og er i så måte avgjørende for statssikkerheten.

Det er store utfordringer i særlig fylkesvegnettet knyttet til vedlikeholdsetterslep, bæreevne og klima. I tillegg er det kritisk at det er manglende omkjøringsmuligheter når det kommer til riks- og fylkesveg. I stort kan det også påpekes at vi har få eller ingen alternative måter til transport når deler av vegnettet stenges, eller andre transportmåter tas ned på grunn av dårlig vær eller lignende. For å tilfredsstille både samfunnets behov for transportinfrastruktur som er pålitelig og samfunnets evne til å håndtere uønskede hendelser, kriser og krig, bør utvikling av ny infrastruktur vurderes nøye.

Vegnettet i Troms og Finnmark utfordrer beredskapen og sikkerheten

Forsvaret bruker vegnettet i nord og transportkapasitet på vegnettet i Troms og Finnmark kan utfordre forsvaret. Slik det står seg i dag finnes det for få transportløsninger på land i Nord-Norge, herunder få vegakser og manglende omkjøringsmuligheter. Vegnettet har i stort for dårlig bæreevne og det er en utfordring med bru som i likhet med veg ikke har nok bæreevne

for Forsvaret og de alliertes tyngste materiell. Dette blir ytterligere tydelig i en region uten jernbane nord for Fauske. Dette gjør at Forsvaret bruker uforholdsmessig lang tid på forflytning av materiell og de blir meget sårbare på de få transportaksene som i dag finnes.

I perioden 1990 til 2020 har vegnettet blitt oppskrevet (aksellast/totalvekt) for å tilrettelegge for tyngre kjøretøyer uten at vegnettet har blitt forsterket eller oppgradert i tilstrekkelig grad. Oppskrivningen har bidratt til at næring- og godstransport langs med kysten har kunne utvikle seg slik den har gjort, men vegenes faktiske kapasitet på bæreevne holder ikke følge med dagens tunge kjøretøy. I tillegg erfarer vi at Sverige og Finland ønsker å øke totalvekta til 70 tonn, noe som vil igjen føre til et økt trykk på norske veger. Dette kommer i tillegg til at forsvarets motoriserte materiell og behov for godstransport blir stadig tyngre, uten at det er midler til at fylkesvegnettet blir oppgradert tilsvarende.

Bruvedlikehold og utskifting av gamle bruer er også en del av vedlikeholdsetterslepet. Flere av bruene i Troms og Finnmark er gamle bruer, noen bygget før krigen. Bruene holder ikke tritt med vegklassene og vi får utfordringer når kjøretøy blir større og tyngre. I tillegg fungerer noen bruer som flaskehalser. Dette påvirker igjen framkommelighet for vegenes brukere (også forsvarret).

Klimaprofilen for Troms og Finnmark tilsier at det vil være behov for å tilpasse veginfrastrukturen for å kunne håndtere kraftig nedbør, økte problemer med overvann, endringer i flomforhold og flomstørrelser, jordskred og flomskred samt havnivåstigning og stormflo.

Elektrifisering i et beredskap- og sikkerhetsperspektiv

I en tid der stadig flere kollektivtilbud elektrifiseres, bør det være økt oppmerksomhet rundt hvordan elektrifisering av busser, ferjer og hurtigbåter påvirker dagens redundans for opprettholdelse av framkommelighet og mobilitet. Store deler av infrastrukturen (tungbiler, busser, ferjer og hurtigbåter) har en rolle i kriser og krig gjennom forskrift for transportberedskap og opp mot totalforsvarstenkingen. Hvordan stiller disse ressursene seg opp mot deres tiltenkte rolle som støtte til Forsvaret og samfunnet ellers, om alle kjøretøy og fartøy var elektrifiserte? Dette er et spørsmål som fylkeskommunen ikke har et svar på, men som absolutt bør belyses etter hvert som flere og flere kollektivtjenester blir elektrifisert.

I tillegg vil vi trekke fram henvisningen i «Meld. St. 5 (2020-2021)», kap. 6.3.2, «Sivil støtte til forsvarret». NATO vedtok i 2016 syv grunnleggende forventinger til medlemslandenes motstandsdyktighet. Her er «robuste transportsystemer» et av de syv punktene som trekkes fram, og formålet med alle de syv punktene er å styrke robustheten og begrense negative konsekvenser i en tenkt krise/krig. Slik som behov og utfordringer nå er beskrevet, er det et klart behov for å se nærmere på status i Nord-Norge, og hvordan vi i framtiden kan få en tilfredsstillende transportinfrastruktur for både Forsvar og det sivile samfunn. Dette fordrer at Forsvaret samarbeider godt med sivile aktører i de riktige fora og nære beslutningstakere.

Kraftforsyning:

Forsyningssikkerhet defineres som kraftsystemets evne til å kontinuerlig levere elektrisk kraft av en gitt kvalitet til sluttbruker. Forsyningssikkerhet er et samlebegrep som omfatter energisikkerhet, effektsikkerhet og driftssikkerhet. Særlig driftssikkerhet (bl.a.

leveringspålitelighet, som er knyttet til hyppighet og varighet av avbrudd i strømforsyningen), men også energisikkerhet (kraftsystemets evne til å dekke energibruken), bør være sentrale tema for Totalberedskapskommisjonen.

Det er viktig å redusere sårbarheten med gode tiltak som kan redusere sårbarhet på kortere sikt, men også styrke robustheten i et lengre tidsperspektiv. Det er store sesongvariasjoner mellom forbruk og produksjon innad i nettregion Nord-Norge. Behovet for import av strøm til regionen varierer med årstider og mellom ulike år. Pr. dags dato er det et lite kraftoverskudd i nord, men dette er «spist» opp i løpet av få år. Derfor er det både behov for økt energiproduksjon i vår region og i de områder vi utveksler strøm med, sammen med forsterket infrastruktur. Det er forventninger til at staten gjør kapital tilgjengelig for å investere i økt kraftproduksjon i nord.

Det mest alvorlige som kan inntreffe vil være langvarige brudd i el-forsyningen i et større område. Dette gjør det nødvendig at det gjøres grundige vurderinger av robusthet og kapasitet i transmisjonsnettet, og eventuelt nødvendige tiltak, slik at det vil foreligge god sikkerhet for strømforsyningen over hele landet, og konsekvensene av eventuelle brudd i deler av nettet reduseres. Det vises til at fylkestinget tidligere har stilt forventninger til at regjeringen og Statnett tar grep for å prioritere bygging av 420 kv-linja fra Skaidi til Varangerbotn.

Områder uten umiddelbare omkoblingsmuligheter eller oppregulering av underliggende produksjon er sårbare med tanke på forsyningssikkerhet. Dette gjelder en rekke kommuner/områder i distriktene, hvor regionale nettselskap har identifisert betydelige investeringsbehov. Når det blir brudd i strømforsyningen rammer dette ikke bare befolkningen, men også næringslivet og grunnlaget for bosetting, og det er derfor behov for en forsterket innsats for ulike tiltak for å bedre forsyningssikkerheten i de områder dette gjelder.

Det er viktig at å tiden det tar fra et behov oppstår til et nettanlegg står ferdig reduseres. Flere av anbefalingene Strømnettutvalget kommer med knyttet til forbedringsområder for å effektivisere prosessene og bruken av nettet er gode. Det vises til høringsuttalelse til NOU 2022:6 som fylkestinget vil behandle i oktober 2022.

Det er også viktig at konsesjonsmyndighetene gir høy prioritet til saker som er viktig for forsyningssikkerheten til eksisterende forbrukskunder, beredskapssaker og endringer i anlegg under bygging. Troms og Finnmark fylkeskommune vil trekke frem å få fortgang i bygging av 420kV-linjen i Øst-Finnmark. Samtidig må det være kapasitet og prioritet i saksbehandling til å tilrettelegge for det grønne skiftet, og at det i størst mulig grad velges løsninger som understøtter dette. Fylkesrådet har blant annet i sak 117/22 stilt krav om at elektrifisering av Wisting ikke går på bekostning av samfunns- og næringsutvikling i regionen.

E-kom

Landsdelen har i dag et brukbart utbygget fibernett, samtidig melder Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om behov for ytterligere styrkning om man skal oppnå tilstrekkelig redundans gjennom landsdelen. I den anledning viser vi til rapportene E-kom-infrastruktur i Troms fra 2022 og E-kom-infrastruktur i Finnmark fra 2020. Disse rapportene tar opp flere momenter kommisjonen burde ta tak i. I en tynt befolket landsdel med mye areal er det

vanskelig å få markedet til å betale for ekstra kapasitet som fungerer som redundans. Det bevilges midler til å redusere svakhetene i regionen, men dette arbeidet bør fremskyndes.

Helseberedskap

Den viktigste helseberedskapen i vår region er den som finnes tilgjengelig ute i kommunene, ambulansebiler og båter og legevakt. Det er viktig at disse tjenestene ikke bygges ned eller svekkes selv om helikopter og flyberedskapen styrkes. Pr. oktober 2022 er ikke helikopterberedskapen i nord av tilfredsstillende karakter, da NH90 er terminert og helsesektoren ikke kan få tilstrekkelig bistand i fra forsvaret.

Spesialisthelsetjenesten med Helse Nord er en viktig aktør for beredskapen i nord som har tilgjengelige ressurser som jobber med beredskap i foretaket. Det er viktig at også de kommunale ressursene inkluderes i dette arbeidet slik at samhandlingen i en krisesituasjon blir optimal. Felles opplæring og øvelser i forkant av hendelser kan bidra til dette.

Tilgangen til en gode og likeverdige helsetjenester er en forutsetning for å bygge trygge lokalsamfunn og for å legge til rette for vekst og utvikling.

En velfungerende akuttmedisinsk kjede er avgjørende for at vi skal kunne bo i hele regionen og være trygge på at hjelpen kommer når vi trenger den.

I Hurdalsplattformen kommer det fram at Regjeringen vil, blant annet, legge frem en ny stortingsmelding om pre-hospitale tjenester som omfatter legevakttjenesten, responstider og en faglig standard for innholdet i ambulansetjenesten og sikre ambulanseberedskapen, særlig der det er lange avstander til sykehus.

I forslaget til strategien for pre-hospitale tjenester i Helse Nord står det at det skal legges innsats i:

- å ta i bruk mulighetene i ny teknologi for forbedret tilgjengelighet og beredskap i bilambulansetjenesten og
- utrede og utvikle alternative modeller for tilpasset akuttmedisinsk beredskap i distriktene i samarbeid med kommunene

Dette er gode virkemidler får å nå målet om en sammenhengende og god akuttmedisinsk kjede men arbeidet med å få oppdaterte tall på responstid og arbeidet med å innfri kravene om responstid bør prioriteres. Uten krav om registrering av responstid for båt, bil, fly og helikopter vil man også mangle et viktig verktøy for å vurdere om tiltak som iverksettes faktisk gir forbedret tilgjengelighet og beredskap.

Under pandemien har den akuttmedisinske beredskapen vært styrket i enkelte områder, som eksempelvis styrkning av bilambulansetjenesten i Nord-Troms med en ekstra bilressurs plassert i Nordreisa. Dette er et tilbud som betyr mye for den totale beredskapen i regionen som har lang kjørevei til UNN. Det er viktig å videreføre gode lokale løsninger som bidrar til en forsterket beredskap og det er viktig at forslaget til strategi legger opp til et styrket samarbeid mellom helseforetak og kommuner i utformingen av den akuttmedisinske beredskapen.

I fylkestingets samling i oktober 2021 ble det enstemmig vedtatt en uttalelse som ber Helse Nord om å prioritere og ferdigstille helikopterlandingsplassen på Kirkenes sykehus og at det må

prioriteres midler til helikopterlandingsplass på nye Hammerfest sykehus. Dette er viktig å få på plass for å unngå ekstra minutter til omlasting og biltransport av pasienter som er livstruende skadet eller i en akutt sykdomsfase hvor hvert minutt teller. Dette er nødvendige investeringer som vil styrke den akuttmedisinske beredskapen i Helse Nord.

Fylkeskommunen vil gi støtte til ønsket om å oppgradere landingsstripa i Kautokeino for å kunne ta ned ambulansefly og bedre beredskapen i kommunen også når helikopteret ikke kan fly.

Det har vært rapporter i media om alvorlige hendelser med økt responstid på grunn av manglende steds-/språkkunnskap. Fylkeskommunen mener at en tilgjengelig tolketjeneste er avgjørende for en god beredskap for AMK- sentralene når det står om liv og hvert minutt er avgjørende for å få forsvarlig og nødvendig helsehjelp. Vi vil særlig fremheve å ha nok samisk kompetanse tilgjengelig i en region med samiske språkbrukere.

Det er ønskelig at kommunene og helseforetakene skal jobbe tettere sammen om den akuttmedisinske beredskapen. Fylkeskommunen mener at for å sikre et forsvarlig tjenestetilbud i kommunene må minimums krav til kompetanse, teknologi og medisinsk utstyr være på plass. Gode initiativ og kvalitetsforbedringer slik som Trygg akuttmedisin med standardiserte pasientforløp må deles og gjøres gjeldende for alle enheter i regionen. Når de pre-hospitale tjenestene gjennomgås er det viktig å planlegge ut fra forventet aktivitet i områdene, i tillegg til fast bosetting. Vi vet at cruisetrafikk, fiskerier, hyttefolk, turisme og transport gir økt aktivitet i områder hvor den akuttmedisinske beredskapen og helsetjenesten i kommunene ikke er dimensjonert for dette.

Utfordringer i dagens helseberedskap

- redusert eller manglende beredskap ved samtidige hendelser
- manglende rutiner og prioritering ved transport av pasienter i psykisk helsevern
- manglende verktøy og rutiner for samhandling mellom kommuner og helseforetak

Dette er viktige prioriteringer for å sikre en god og trygg akuttberedskap og fylkeskommunen mener at det er svært viktig å raskt få på plass gode løsninger for å ivareta disse utfordringene.

Andre områder: Cruisetrafikk, brann og redning, Urfolksperspektiv, FoU, Grensetjenesten

Det kom nylig en NOU om beredskap tilknyttet cruise-næringen. TFFK har gitt et høringsinnspill og oppfordrer Totalberedskapskommisjonen til å vurdere momenter fra denne høringen i arbeidet.

Økt beredskapskapasitet i nordområdene bør være et meget viktig tema for Totalberedskapskommisjonen. TFFK ber kommisjonen vektlegge hvordan samarbeid mellom Norge, Sverige og Finland, nasjonale instanser, regionale beredskapsaktører, kommunene og det private næringsliv kan få til å utnytte infrastrukturen på en slik måte at beredskapen blir tilfredsstillende, dersom det er ønskelig påtar fylkeskommunen seg gjerne et større ansvar innenfor dette saksfeltet.

I en landsdel med mange små kommuner, er det også flere brann og redningskorps som blir små og som påvirkes av manglende tilgang på arbeidskraft og kompetanse.

Det bør legges til rette for, gjennom retningslinjer gitt av nasjonale beredskapsaktører, at det er mulig søkes det inngåelse av beredskapsavtaler med relevant næring som slepebåter, fartøy som egner seg til evakuering/brannbekjempelse o.l. I tilfeller der operatører utfører transportoppdrag på vegne av eksempelvis fylkeskommunene (ferje og hurtigbåt), bør en slik beredskap kontraktsfestes i avtalene på lik linje med operatørenes rolle i transportberedskapen (jfr. forskrift for sivil transportberedskap). Det bør ikke være opp til den enkelte offentlige instans på regionalt nivå å få til slike avtaler. Dette må koordineres av norske beredskapsmyndigheter.

Urfolksperspektiv

Troms og Finnmark fylkeskommune er opptatt av at Forsvarskommisjonen og Totalberedskapskommisjonen ivaretar urfolksperspektivet og samiske rettigheter i det videre arbeid. Samene er urfolk i Norge, Sverige og Finland, og de fleste samene har sin tilhørighet til områder innenfor Norge, med en majoritet bosatt i Troms og Finnmark. Kommisjonene bør gjør seg kjent med utviklingen i norsk samepolitikk de siste tiårene som har gått ut på å anerkjenne samenes status og rettigheter og nødvendigheten av å innlemme disse i stadig flere lovbestemmelser. Høyesteretts kjennelse i Fosen-saken for snart et år siden ville være relevant å ta hensyn til i kommisjonenes arbeid. Kjennelsen vurderes å ville få presedens for liknende saker framover.

Forskning og høyere utdanning

Troms og Finnmark fylkeskommune mener det er viktig å se på koblinger mellom innovasjonsinfrastruktur og ulike virkemidler for forskning, innovasjon og utvikling som kan bidra til å utvikle regionens næringsliv og skape bedre velferd for regionens innbyggere. Samspill og nærhet mellom forskningsmiljøene og befolkningen er en viktig faktor for å sikre høy tillit til forskningsbasert kunnskap. Som det eneste arktiske fylket, har Troms og Finnmark store muligheter når det gjelder naturressurser, men også store utfordringer når det gjelder kompetanse og forvaltning. En aktiv og kunnskapsbasert nordområdepolitikk må ivareta og bygge kompetanse i, for og med regionen. UiT – Norges Arktiske Universitet må spille en sentral rolle for å styrke regionens kompetanse. Selv om mange av oppgavene er så store at man i Norge vil være avhengig av økt nasjonalt og internasjonalt samarbeid, både med tanke på ressursutnyttelse, miljøforvaltning og forskning, er det viktig at FoU - institusjonene i landsdelen er i førerretet med tanke på å utvikle kunnskap om og for nordområdene.

Grensetjenesten

Nordkalottens Grensetjeneste eies av Nordkalottrådet og arbeider på mandat fra Nordisk Ministerråd. Storfjord kommune er vertskommune for den norske delen av tjenesten, som er lokalisert i Skibotn. Grensetjenesten har som mål å legge til rette for grenseoverskridende aktiviteter for enkeltpersoner, bedrifter og organisasjoner både i Norden, nasjonalt og regionalt. Et sentralt formål er å koble sammen aktører og skape arenaer for samhandling, dvs. legge til rette for grenseoverskridende aktiviteter for næringsliv, arbeidsgivere, arbeidstakere, organisasjoner og myndigheter. Grensetjenesten arbeider aktivt med å fjerne grensehindre. Den nye situasjonen i Europa har ført til stor politisk vilje både på nasjonalt og regionalt nivå for å styrke samarbeidet mellom Norge, Sverige og Finland og særlig på Nordkalotten. Et svensk og finsk medlemskap i NATO vil også forsterke behovet for tettere samarbeid mellom landene. Med bakgrunn i dette er det ønskelig med samme finansieringsmodell som Grensetjenesten Norge-

Sverige over statsbudsjettet med et årlig tilskudd på 1 mill. kr. Det anslås et behov for tre stillinger med et totalbudsjett på 2,815 mill. kr.